СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 118. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 16. червня 1945. No. 118. New York and Jersey City, Saturday, June 16, 1945 Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

Айзенговер удекорований французьким „Хрестом Визволення"

За те, що генерал Двайт Д. Айзенговер, начальний командант аліянтських збройних сил в Европі, приніс Обєднаним Державам — як висловився ген. де Гол — „перемогу, яка переходить усяку уяву", наділено його найвищою нагородою, яку визнає Франція, себто „Хрестом Визволення". Побут ген. Айзенговера в Парижі треба вважати одним величанським триюмфом. Пишуть, що як їхав вулицями, то найбільшу овацію справляли йому французькі робітники. Генерал заповів, що Америка „буде жити в приязні з кожною державою в Европі".

ВЕЧІР В ПАМЯТЬ І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО.

Журнал „Словяни", що є органом Всеслов'янського Комітету в Москві пише про вечір, в Києві, присвячений 175-тій річниці народження Івана Котляревського. З доповіддю про письменника п. н. „І. П. Котляревський і початки нової літератури" виступив академік О. І. Білецький. Після доповіди відбувся концерт при участи артистів оперного театру та театру ім. І. Франка. Виконано уривки з опери „Наталка Полтавка" і прочитано уривки з „Енеїди". В концерті брали участь артисти: Марія Литвиненко-Вольгемут і Юрій Шумський.

ЧОМУ ЗАЛОМЛЮЮТЬСЯ?

„Нови Сьвят" пише, що „один з американців", що є приятелем поляків, звернувся з запитом, чому то тепер, як видно з звідомлень з Москви, щораз то нове число поляків зачинає перекинутись на бік Совєтів. Часопис виясняє це так:

„Те, що завважуємо тепер, що заломлюються деякі одиниці з поляків чи польські групи, не є доказом, що вони погоджуються з неволею східного тоталітаризму, але є виявом, що заломилася у поляків віра в сумління світа, в святість перебраних зобовязань, в правду голошених кличів, в моральну вартість табору обєднаних народів. Понурий той процес, що відноситься не тільки до поляків, але й до 150 міліонів европейців, є тепер у своїй початковій стадії. Здержання цього процесу чи його приспішення — що грозить катастрофою не тільки Европі, але й цілому світови — залежить у першу чергу від моральної постави і характеру великих англьосаських народів".

СВЯТО ЛИСЕНКА.

Совєтські джерела подають, що „громадськість Львова" відзначила в березні соті роковини народження Миколи Лисенка, якого творчість звязана з цим містом, до якого він, як подається, нераз приїзджав, і в якому написав музику до „Заповіту" Шевченка. Ювилейні дні відзначено концертами і вечерами, присвяченими творчості композитора. При львівській косерваторії створено музей Лисенка, яким завідує О. Н. Лисенко. На диво, нема ні слова згадки про Філярета Колессу, Барвінського, Людкевича й інших музиків, про яких большевицькі джерела так часто згадували, як Совєти заняли Галичину. Від довгого часу не чути нічого про них і їм подібних. А повинні би звитись принайміні в згадці про таке свято як у память Лисенка!

ЯКІ ТЕПЕР ШЛЕТЬСЯ ПРИВІТИ З ЛЬВОВА?

Большевицькі У. Щ. Вісті подають, що в половині квітня відбулися у Львові наради „пайовиків споживчої кооперації Львівської области". З нарад вислано привіт маршалови Сталіну, в якому знаходиться, між іншим, таке:

„...щоб забрати з сільського господарства якнайбільше продуктів і сировини, німецькі окупанти при допомозі зрадників українського народу — українських німецьких націоналістів створили свої „організації", поставивши на чолі керівництва ворогів українського народу — буржуазних націоналістів і ці „організації", обдурюючи населення, називали сільською споживчою кооперацією..."

ДВА ПОЛЬСЬКІ КОНГРЕСМЕНИ ІДУТЬ ДО ЕВРОПИ.

В липні вийде до Европи, а теж Близького Сходу, комісія палати репрезентантів американського конґресу, складаючася з пятьох членів, щоб провірити, як іде акція допомоги УНРРА, та інше. В тій комісії є двох конґресменів польського походження: Т. С. Ґордон з Шікаґа і Й. Ф. Рітер з Конетикат. Вони відвідають, між іншим, Польщу та інші краї, що „визволені" Совєтами.

З СОВЄТІВ ДО ПРАГИ.

О. В. І. подає, що в Празі почали виходити для загального вжитку щоденний часопис „Свободне Чехословенско" і журнал „Наше Войско". Обидві друкувались передше в Совєтах.

Сузукі взиває весь японський нарід гинути як в „себеґубстві"

„СУЧАСНЕ Й МАЙБУТНЄ".

Під таким наголовком появилось в Києві при кінці березня перше число нового журналу, як це тепер звідомляють совєтські джерела. Журнал має знайомити читачів з зовнішньою політикою Совєтського Союзу, як теж поясновати питання, що стосуються дружніх відносин і співпраці Української Р. С. Р. з демократичними державами, а перш усього з державами, які сусідують з Україною. Між статтями мають бути такі: „Історичне рішення Кримської конференції", „Міжнародна профсоюзна конференція", „Припізнений союзник", „Польща на новім шляху", „Справедливий вирок болгарського народного суду".

ЧОГО ХОЧУТЬ САМОСТІЙНИКИ?

Під таким наголовком пише „Свет" про „джерзисітських самостійників" з „Свободи" і лає їх, що не добачують, що Україна вже тепер цілком вільна і „москалі" їй у нічому не перешкаджають розвивати свою культуру, державний устрій, тощо, та що український чи там „малорускый" нарід став уже повним господарем. Каже, що „Свобода" далі мріє про Україну Петлюри, коли то „московщина вважалась азіятчиною", а не може добачити, що „спасення українського народу є тільки в союзі з великим русским".

Мабуть щоб той „русский" був ще більшим як є, то та кацапська писанина звела населення України вже тільки до 34 міліонів. Та добре, що газета вже признає те, що в минулому „малорусский" нарід був гнетений і експльоатований... Може ще колись прийде до притомности, закине назву „малорусский" і добачить, як український нарід далі є ще гнетений і визискуваний, теж і під червоним царем.

„РІДНЕ МІСТО".

Так зветься літературно-художний збірник, що вийшов друком у Харкові. Збірник зачинається віршом М. Рильського „Ясний час", а є в ньому твори таких письменників і поетів Наталя Забіла, Олександер Полторацький, Марко Черняков, Юрій Шовкопляс. Усе присвячене „річниці визволення рідного міста від німецько-фашистівських загарбників", як це подано в журналі „Словяни".

В часі, коли американські війська на Окінаві здобули там вершок найвищої гори Яей, а 520 американських бомберів нищило Осаку в самій Японії, японський премієр, Кантаро Сузукі, виголосив з Токіо радіову промову, в якій візвав 100 міліонів японців іти в атаку в такий спосіб, як людина поповняє себеґубство. Боротьба за Окінаву програна, казав Сузукі, а тепер зачнеться боротьба на самій японській землі, де американці, казав він, будуть змушені висадити біля міліона війська. І тут, казав він, треба ворога знищити, а це буде можливе, як ціла нація буде готова себе посвятити і в боротьбі за край віддати своє життя. Тоді, казав він, японці виграють, хоч може вже не буде нікого з них, щоб міг натішитись цею перемогою... Казав далі, щоб не брати собі прикладу з прогри німців, бо вони програли, коли ще мали повно війська, спосібного до дальшої боротьби.

ТАКИ БУДУТЬ СУДИТИ!

На самому передодні нарад, що мають відбутись у Москві в справі сформовання нового польського уряду в Варшаві, урядово проголошено, що вже закінчено слідство в справі арештованих совєтською владою 16 польських підпільних провідників, та що незабаром відбудеться суд над ними. Справу віддано Верховній Колеґії Військового Трибуналу СССР. Ось те проголошення покрило песимізмом надії, звязані з новими нарадами в справі сформовання польського уряду.

НАЗУСТРІЧ ІНДІЇ

Заки Індія стане автономною, як це було їй запропоновано в проєкті Крипса, запропоновано в британській палаті послів збоку уряду, щоб зреформувати Екзекутивну Раду Віцекороля, що править Індією, в такий спосіб, щоб вона стала „всеіндійською", крім британського віце-короля і начального команданта збройних сил Індії.

МОСКВА! ЯК БАГАТО В ТОМУ СЛОВІ!

Такою стала тепер для російських біженців в Франції теж і червона Москва, чого донедавна не було. З „Русских Новостей", російської газети, що зачала виходити на місце „Последних Новостей", що їх видавав лібераль П. Н. Мілюков, віє уже таким духом, який славить „вождя" Росії, Сталіна, а його уряд називає „національним".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ДО НАЙНОВІЙШИХ АМЕРИКАНЦІВ!

Державна скарбниця в Вашингтоні звернулася до часописів, що не виходять в англійській мові, з проханням, щоб ще порушити справу Семої Военної Позички. І то порушити її в такий спосіб:

Часописи, про які тут мова, це ті, що обслугують, каже уряд, таких американських громадян, що родились в старім краю, або походять від родичів, що прибули до Америки не так давно. Через те, як одні так другі, добре знають, як живуть люди в інших краях, як є у світі поза Америкою. Ось те і причина, каже наш уряд, чому оті т. зв. „національні групи" в Америці так щиро і так ревно попирали попередні державні позички. Державна скарбниця це стверджує, дає тим групам признання і просить подати це до їхнього відома, себто, в нашому випадку, теж до відома української національної групи в Америці.

Далі наш уряд просить ще, щоб ті групи, а тим самим і українська, поперли якнайсильніше теж і Сему Военну Позичку, щоб так, як знищено націзм при допомозі геройства наших вояків і тих матеріяльних засобів, що ми їх дали урядови при попередеіх позичках, ми могли тепер розрахуватись остаточно і з японським варварством та заставити його до безумовної здачі. А, як каже уряд, японський мілітаризм є для нас не меншою загрозою, як був нею націзм.

Передаючи ось такі слова нашого уряду до відома українського загалу в Америці, хочемо сказати, що ми певні, що американські українці сповнять і тим разом свій патріотичний, американський обовязок гідно й чесно. А при тому вложать свій запрацьований гріш ще й в найпевнішу в світі інвестицію — в американську державну скарбницю.

З привітом для посла А. Глинки

Як Америка не мішається до внутрішних справ Канади, так і американські українці не мішаються до внутрішних справ канадійських українців, зокрема до тих справ, що звязані з їхніми горожанськими обовязками і привилеями. Та з цього не виходить, щоб Америка не слідкувала за тим, що діється в Канаді! Щоб не тішилась її здобутками, її розвоем, її добробутом, її культурними осягами. Дослівно те саме можна сказати і про почування американських українців, коли вони приглядаються, як ростуть в силу їхні брати і сестри по крови — канадійські українці. Крім цього їх ще тісно лучить разом і недоля їхнього краю, з якого вони вийшли; їхне бажання допомогти хоч морально визволитись українському народови спід окупацій та тираній; їхне змагання дати хоч якусь матеріяльну допомогу своїм рідним в Европі, що то, як от тепер, знайшлися у великій нужді, зокрема, коли іде про нещасні українські жертви війни.

Тому це природне, що ми радіємо здобутками канадійських українців, їхніми успіхами на культурному, економічному, чи політичному полі. Теж і це природне, що ми всі слідили тут з великою увагою, чи буде знов засідати в канадійським парляменті одинокий посол з українського роду, яким був досі Антін Глинка, добре відомий і американським українцям з своїх відвідин, як і з своеї діяльности в парляменті в Отаві, де він нераз використовував цю вільну трибуну вільного народу на таку добру справу, як звернення уваги Канади на поневолення України, підкресляючи цілком слушно, що якщо таке поневолення буде далі існувати, то годі буде вдержати мир в Европі.

До самого вибору ми не мішались. Але як уже вибрано поновно посла Глинку, то ми можемо сказати отверто, що ми радіемо тим з цілого серця і з щирої душі бажаемо послови Глинці дальших успіхів на політичному полі й в громадській праці. Признання належиться теж і українській канадійській пресі та громадянству, що поставились до справи вибору посла Глинки щиро, згідно й з повною повагою, а виборцям, що вибрали на свого заступника порядну, спосібну і чесну людину.

НАЗИВАЄ БЕНЕША „НЕРОНОМ ПРАГИ".

„Ди Чех Прес Сервис", що виходить у Лондоні, пише в своїм випуску з 11. травея б. р. про радість британців, коли 8. травня премієр Чорчил проголосив перемогу над ворогом. Чехи, кажеться у бюлетені, не могли одначе радіти, бо в тому дні горіла чеська столиця і то завдяки „панови Бенешови, Неронови Праги, та його комуністичним товаришам, що обернули Прагу в місто руїни і смерти". Сталося в Празі, пишеться далі, те, що було в Атенах, коли британці були змушені звести боротьбу з комуністичною Елас, щоби забезпечити Греції демократичну свободу. В Празі, пишеться далі, не було місця на боротьбу, як німецька Вермахт скрахувала, а німецькі збройні сили з міста уступили. Боротьбу, поворот німців і руїну спричинив Бенеш з комуністами, щоб таким чином зліквідувати чеських демократів і спинити створення демократичної влади, а наставити комуністичну.

До якого загострення дійшла тепер боротьба між чехами, видно хочби по тім, що пише бюлетин про Масарика, що є тепер у Сан Франсиско. Каже, у відповіди англійському журналови „Обзервер", що Масарик є таким чехом, як є британцем „лорд Го-Го", що був на службі націстів, бо Масарик є тепер на службі комуністів.

ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ.

Журнал „Словяни" подає як найбільш замітні нові твори українських композиторів Кантату-симфонію композитора Штогаренка, кантату Верикіського „Гнів словян", квінтет на українські теми Лятошинського, симфонічну поему Борисова „Україна в огні", 4-та і 5-та сюїти Мейтуса для великої симфонічної оркестри. Мейтус та Рибальченко закінчили музику до опери „Гайдамаки". Рябов написав музичну комедію „Пошились в дурні" до тексту песи Старицького тої самої назви. Композитори закінчили теж кілька творів для концерту-фільми під назвою „Українські мелодії", що його знимае українська кіностудія.

